No. 157. **1839**

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK NIEUWS-BLAD.

Donderdag **4 Julij**

FRANKRIJK.

PARIJS, den 1sten Julij.

In de kamer der afgevaardigden zijn heden de discussien aangevangen over het ontwerp voor een crediet van tien millioenen fr. over de dienst van 1839, tot vermeerdering van de scheepsmagt in de Middellandsche Zee. De president van den raad, de maarschalk *Soult*, vatte het eerst het woord op; na een overzigt van de gebeurtenissen te hebben gegeven en de omstandigheden te hebben ontwikkeld, onder welke de traktaten van Kutahiah en van Unkiar Skelessi gesloten werden, alsmede de verbindtenissen die zij aan de kontracterende partij opleggen, gaf hij met weinige woorden de verzekering, dat het gedrag van het gouvernement in de eerste plaats zou geleid worden door hetgeen de waardigheid en het belang van Frankrijk vereischten.

Na de minister beklom de heer *Valmij* de tribune. Deze berispte streng de gevolgde staatkunde. Na eenige algemeene overwegingen, onderzocht hij den toestand van *Mehemed*-ali; hij zag in hem geen leenheer van de Porte meer, maar een magtig souverein; hij haalde den inhoud der documenten betrekkelijk het traktaat van Unkiar Skelessi aan, en leidde uit dezelve de opmerking af, dat Frankrijk, ten gevolge van het gedrag der onderscheidene ministers, die zich met de zaken van het Oosten hadden bezig gehouden, thans niet meer dan de keuze had, wie der partijen zou opgeofferd worden. Uit de betrekking in welke men tot *Mehemed*-ali stond, gebood de eer hem te straffen, het belang van Frankrijk vorderde hem te beschermen, en tot op dit oogenblik had men aan geen van beide eischen gehoor gegeven; de betrekkingen van Frankrijk met de Porte waren op geen beteren voet. (Hier barstte het ongenoegen van de leden uit, die hem tot de orde willen geroepen hebben.) De heer de Valmij vervolgende, zeide dat de vertogen van Frankrijk aan Turkije, opzigtelijk de tusschenkomst van Rusland, met onverschilligheid waren ontvangen. Hoedanig het lot der wapenen ook was, Frankrijk zou den overwinnaar niets kunnen vragen. Engeland zou daarentegen veel kunnen verwerven van de Porte die het beschermd had; welligt zou men zien, dat Engeland den sultan tot den ondergang van den onderkoning aandreef om zijnen handel in Egypte te kunnen herstellen. De redenaar betoogde verder, dat alleen eene naauwe vereeniging met Rusland, met opzigt tot de oostersche zaken, de moeijelijkheden van het tegenwoordig oogenblik had kunnen voorkomen; hij meende dat het weinig zou afdoen, of men eenige schepen meer in den Levant had, om Rusland en Engeland te beletten van niet verder te gaan; een congres oordeelde hij onvoldoende, daar men niet verwachten moest, dat de partijen, dat Rusland zich onderwerpen zoude aan bepalingen die hun nadeelig waren. Hij wilde ten slotte geen geld of manschappen toestaan voor gevaarlijke en nuttelooze manifestatien.

De volgende spreker, de heer *Carré*, trachtte den indruk te verzachten van de harde verwijten des vorigen sprekers. Hij haalde aan, dat de worsteling tusschen Egypte en de Porte benevens derzelver gevolgen plaats hadden op een tijdstip, toen Frankrijk zich van alle zijden door moeijelijkheden omgeven zag en moeite genoeg had om voor zijne eigen belangen te zorgen en in de staatkundige zwarigheden die het binnen- en buitenland van zelf betroffen, te voorzien. Hij meende intusschen, dat de ministers verpligt waren zich bepaald te verklaren. Hij wilde dat Frankrijk uit eigen beweging en buiten den invloed der conferentien verklaarde, dat het Egypte in zijne bescherming nam en deszelfs gezag zou handhaven van den Nyl tot aan den Taurus. Ten half vijf ure was den heer *Carré* nog aan het woord.

— De bladen der hoofdstad houden zich heden genoegzaam alle met de zaken van het Oosten bezig, van waar men nu dagelijks het berigt eener geheele uitbarsting van den oorlog verwacht te vernemen. De *Revue des deux mondes* de oostersche kwestie heden in een artikel behandelende, wijst voornamelijk op Engeland, wiens ontwerp het zoekt te ontsluijeren. Engeland had zich sedert jare moeite gegeven om eenen vasten weg door Egypte te bekomen; het had *Mehemed*-ali niet vergeven, dat hij de vergunning voor den aanleg van een spoorweg door zijne staten geweigerd had. De bemagtiging van Aden, ten zuiden van Yemen gelegen, was een gevolg der nieuwe combinatie van het britsch gouvernement; het wil zich van die plaats een tweede Gibraltar maken; de jongste operatien der Britten in Azie getuigden van het voornemen om in het Oosten eene sterkte en uitgestrektheid te bezitten aan die van Rusland gelijk; zoo Rusland, ten gevolge van het traktaat van Unkiar Skelessi de turksche gewesten bezette en vervolgens voor zich in bezit nam, zou Engeland zich van Egypte meester maken, en dit land met deszelfs overige bezittingen in het zuidelijk Azie verbinden, mogelijk wel zijne heerschappij over Griekenland willen uitstrekken, met welk gouvernement het thans in misverstand was; en op de vertogen door Frankrijk gedaan, zouden de beide kolossale magten van Engeland en Rusland, hetzelve op Afrika verwijzen, als het deel dat Frankrijk voor zich had gekozen.

— Het hof der pairs heeft in deszelfs teregtzitting van heden het verhoor der beschuldigden en der getuigen voortgezet; de eerste bepaalt zich meest met de hun ten laste gelegde feiten te ontkennen of dat zij genoodzaakt geweest waren een geweer op te nemen. Heden werd de beschuldigde *Mialon*, een man van 56 jaren, die den wachtmeester *Jonas* zou doodgeschoten hebben, verhoord; doch hij ontkende alles.

Gisteren waren er, voorzeker uithoofde van den Zondag, meer dan gewone voorzorgen genomen, rondom het Luxemburg, waar de beschuldigden zijn.

— Uit Perpignan schrijft men, dat de karlisten zich van Puijcerda hebben meester gemaakt, zoodat dezelve thans zeer digt aan de fransche grenzen zijn. Uit Perpignan schrijft men voorts: „Men wenscht [illegible] tot aan den Ebro. Men zegt dat er aan het hospitaal bevelen gegeven zijn om eene ambulance-dienst in te rigten hetgeen schijnt aan te duiden dat men van de zijde van het fransch gouvernement omstandigheden voorziet die de tusschenkomst onvermijdelijk zouden maken.

— Ter beurze zag men heden ter zake der maandelijksche vereffening eenige daling te gemoet. Onderscheidene geruchten waren er loopende, onder anderen dat de fransche bank 50 millioenen aan de engelsche bank zou leenen, die in verlegenheid was. De notering was heden (1 Julij) 5 pCt. 111,25; 3 pCt. 79,10; Sp. Ard. 19⅝; Nap. r. 99,40; Rom. L. 101½.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 30sten Junij.

De pruissische *Staats-Courant* behelst het volgende:

» Nadat Z. M. de koning de verklaringen, door het kabinet van Brussel gegeven, voor bevredigend gehouden heeft, en, zoowel in de thans bevestigde voortdurende onzijdigheid van Belgie, als in gemelde verklaringen, waarborgen voor de toekomsten vindt, heeft het Hoogstdenzelven behaagd, de betrekkingen, welke, ten gevolge der in Belgische dienst treding van den generaal *Skrzynecki*, tusschen Pruissen en Belgie waren afgebroken, wederom aan te knoopen."

— In de zitting der Wurtembergsche Stenden van den 28sten jl. heeft de minister geheimraad *von Schlayer* bekend gemaakt, dat de tegenwoordige zitting in het begin der volgende maand zou gesloten worden, en voorts te kennen gegeven, dat in de volgende zitting onder anderen eene nieuwe definitieve wet betrekkelijk den nadruk zou worden voorgedragen.

— Het stadje Neustadt, nabij Coburg, is den 24 dezer eene prooi der vlammen geworden. In weinige uren had de vernieling plaats. De kerk, het raadhuis, de post, de huizen der aanzienlijkste lieden brandden af. De vlammen verspreidden zich zoo buitengemeen snel en hevig, dat niettegenstaande de spoedig aangebragte hulp, de 1400 ingezetenen niets dan hun leven hebben kunnen redden. Het getal der verongelukte personen kent men nog niet. Twee vrouwen zijn geheel verbrand gevonden. Van het geheele stadje zijn slechts 50 huizen blijven staan.

— Volgens berigt uit Berlijn, zou men nu binnen kort de afkondiging van de reeds in den afgeloopen winter door den staatsraad behandelde wetten, waarbij de betrekkingen van de kerk tot den staat naauwkeuriger geregeld worden, te gemoet kunnen zien. Naar men verzekert, zullen die verordeningen niet alleen eene aanvulling zijn van de bestaande wetgeving, maar ook tevens dezelve verzachten daar waar zij te streng mogt bevonden zijn.

Aan den anderen kant wordt uit Rome, van den 12. Junij, geschreven: » Men verwacht algemeen, dat de Paus binnen kort zich openlijk verklaren zal omtrent de laatste wending van de zaak des Aartsbisschops van Posen. Aan eene minnelijke schikking van de bestaande tweespalt valt niet meer te denken; zelfs de persoonlijke pogingen van eenen Monarch, die zeer bevriend is met het Pausselijke hof, zijn zonder eenig gevolg gebleven.

In dit zelfde berigt leest men ook het volgende: » De Nederlandsche regering zal binnen kort met den Pausselijken stoel in onderhandelingen treden over de geestelijke jurisdictie van de weder aan haar gezag onderworpene deelen van Limburg en Luxemburg. Het is namelijk bekend, dat deze provincien tegenwoordig tot het bisdom van Luik behooren, en de Nederlandsche regering wenscht thans daarin eene verandering te maken."

— HH. MM. de keizer en keizerin van Rusland zijn den 24sten weêrom uit Hongarije op Schönbrunn teruggekeerd.

— In de *Allgemeine Zeitung* van den 29sten wordt uit Weenen van den 24sten het volgende geschreven:

» De jongste post uit Konstantinopel van den 12den, meldt, in overeenstemming met heden over Athene en Triest hier ontvangene zeer versche berigten uit Alexandrie, *dat de oorlog in Syrie uitgebroken is*. *Hafiz*-pacha is op het gebied van *Mehemed*-ali doorgedrongen en heeft de stellingen der egijptenaren aangetast. Op den 27sten mei zou de eerste ernstige ontmoeting plaats gehad hebben, ten gevolge van welke de Egijptische voorhoede, dapper vechtende, voor de overmagt der Turken terug week. *Ibrahim*-pacha rukte het leger van den grooten heer te gemoet. Het vroeger plan om den vijand bij Aleppo af te wachten, waar *Hafiz*-pacha zich met het legerkorps van de pachas van Bagdad en Mossul zoude vereenigd hebben, schijnt dus te zijn opgegeven. — Deze berigten houden te gelijk, dat er eene aanmerkelijke verbetering is in de gezondheid van den sultan en deelen geenszins de vrees voor het leven van Z. H., welke met den vorigen post werd te kennen gegeven. — *Naschrift*. *Het manifest tegen Mehemed-ali is verschenen* en van den 8sten gedagteekend. *Mehemed-ali alsmede zijn zoon Ibrahim-pacha worden daarbij ontzet van de ambten en waardigheden die zij tot heden bekleeden*, en de opperbevelhebber van het leger des grooten Heer, *Hafiz*-pacha, *tot opvolger in het stadhouderschap van Egypte benoemd*.

In andere berigten uit Konstantinopel, insgelijks van den 12den Junij, wordt berigt dat het Egyptisch legerkorps onder het bevel van *Kurchid*-pacha in Bassora zou ingerukt zijn. De sultan was daarover ten hoogste verbolgen, had *Mehemed* en *Ibrahim* voor rebellen verklaard. De *vloot was onder zeil gegaan*. De laatste schepen, waaronder het admiraalschip, hadden den 10den het anker geligt naar de Dardanellen stevenende. De kapudan-pacha heeft het opperbevel, bijgestaan door den britschen kapitein *Walker*. Een koerier — dus leest men verder in dit berigt — is vóór het uitzeilen der vloot afgezonden, om *Hafiz*-pacha derzelver aanstaande komst te berigten, en hem te gelijk den *Nischan* over te brengen, waarbij de Seraskier hem tot Seraskier van het geheele Ottomannische Oosten benoemt. Zoodra de vloot op de Syrische kust is aangekomen en de landingstroepen ontscheept zijn, heeft *Hafiz*-pacha bevel gekregen het Egyptisch leger aan te grijpen. Gelukt het hem dat leger te verslaan, dan heeft hij van den Sultan de grootste belooningen te verwachten. Maar het is te vreezen, dat hem dit niet gelukken zal, want het Egyptische leger overtreft het Turksche ver in getal en krijgstucht en staat onder eene betere leiding. *Hafiz*-pacha is dapper, maar hiertoe bepalen zich ook al zijne krijgshoedanigheden. Hij heeft van de krijgskunst bijna geen denkbeeld; zijne troepen tellen naauwelijks 60,000 man met, inbegrip der ongeregelde korpsen. *Ibrahim*-pacha heeft alleen 54,000 man onder zijne bevelen met meer dan 100 stukken geschut. Slechts van den bijval der inwoners van Syrie, waarop *Hafiz*-pacha hoopt, kan hij goede gevolgen verwachten.

In een dezer berigten uit Konstantinopel leest, men voorts: » De masken zullen afgeworpen worden. Lord *Ponsonby* zag, dat de tijd van dralen voorbij en die van te handelen gekomen is. Men wilde het met den ouden *Mehemed*, die zich tusschen Malta en Oost-Indie plaatst, tot eene beslissing brengen. In de grootste verlegenheid bevindt zich de admiraal *Roussin*, de vertegenwoordiger der mogendheid, die Egipte eene soort van bescherming wil verleenen. » (*Vergelijk Frankrijk hierboven.*)

BELGIE.

BRUSSEL, den 2den Julij.

De ministeriele *Indépendant* behelst het volgende:

» Het schijnt dat het gouvernement maatregelen neemt om de regten van Belgie op het dorp Martelange te doen gelden en te voorkomen dat er misbruik van magt wordt gemaakt. Wij vernemen met der daad, dat een bataillon van het 1ste regiment van linie, te Luik in garnizoen, in allerijl naar Luxemburg is gezonden."

De Luiksche *Politique* spreekt bovendien van twee regimenten, het 9de en het 11de, die naar het Luxemburgsche moeten vertrekken. De *Eclaireur* van Namen vermeldt, dat twee bataillons van het 9de regiment werkelijk die stad verlaten hadden en door een eskadron jagers zouden gevolgd worden. Hetzelfde blad plaatst een brief uit Luxemburg, waarin gezegd wordt, dat het meerendeel van het pruissisch garnizoen in den namiddag van Zaturdag de vesting verlaten had om Martelange te bezetten. In die plaats zou men besloten zijn tegenstand te bieden. Er waren toenmaals 400 man liniëtroepen, eenige gendarmes en douanen. De laatstvermelde berigten van het Namensch blad zullen wel nadere bevestiging verdienen.

— De *Moniteur* behelst een berigt van den minister van openbare werken, *Nothomb*, nopens voorloopige schikkingen tusschen de Post-directeuren van Antwerpen en Breda getroffen, volgens welke de brieven naar Holland niet meer gefrankeerd behoeven te worden.

— *l'Observateur* spreekt van op handen wijzigingen in de administratie der hoofd-departementen. Van dat van openbare werken zouden verscheidene aan hetzelve vreemde dienstvakken, zoo als: de posterijen, de burgerwacht, enz., gescheiden worden. De heer *Nothomb* zou eene andere ministeriële betrekking of een diplomatieken post bekomen.

— De, op disponibiliteit staande generaal *Malherbe* is tot militairen kommandant van Oost-Vlaanderen benoemd.

— Het aanzienlijk hotel van den hertog *van Ursel*, hetwelk in april 1834 geplunderd en van binnen verwoest werd, en sedert in dien staat was gebleven, wordt thans weder op nieuw hersteld.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 3den Julij.

Op gisteren is de jaarlijksche vergadering der Staten van de provincien in de hoofdplaatsen der onderscheidene gewesten geopend.

— Op heden wordt te s' Hage de 24ste vergadering van de synode der Nederduitsche hervormde kerk door Z. Exc. den minister van staat, belast met de generale directie van de zaken der hervormde en andere eerediensten, geopend, onder het voorzitterschap van den Weleerw. zeergel. heer *H. H. Donker Curtius*, predikant te Arnhem.

— Z. K. H. de prins *van Oranje* is gisteren morgen van Stuttgart teruggekomende te 's Hage gearriveerd. Z. K. H. had de reis over 's Bosch en Tilburg genomen.

— Z. Exc. de graaf *van der Duin van Maasdam*, die namens Z. M. den koning belast is geweest met de huwelijksonderhandeling te Stuttgart, heeft van Z. M. den koning van Wurtemberg een gouden snuifdoos, met kostbare diamanten omzet, en prijkende met hoogstdeszelfs portret, ten geschenke ontvangen.

— Omtrent de feesten, ter gelegenheid der aanstaande komst te 's Hage van HH. KK. HH. den erfprins en erfprinses *van Oranje* verneemt men van daar, dat van stadswege de voornaamste pleinen schitterend zullen worden geillumineerd. Voor het paleis van HH. KK. HH. zal eene eerenzaald worden opgerigt, de muzijk der stedelijke schutterij zal de vorstelijke personen verwelkomen, enz.

— Naar men verneemt, heeft Z. Keiz. H. de grootvorst troonopvolger van Rusland die, tijdens zijn verblijf in 's Hage, in de gelegenheid is geweest, eenige voortbrengselen van de thans levende Nederlandsche kunstschilders te zien, en zich met dezelve zeer ingenomen heeft betoond, aan de heeren *Eeckhout* en *Koekoek* eene schilderij besteld.

— Met den 1sten dezer is het eervol ontslag ingegaan van de speciale ambtenaren van politie; blijvende zij hunne wedden tot het einde dezes jaars behouden.

— Men verzekert, dat bij het gouvernement reeds het voornemen zou bestaan, op de kosten, vallende op de buitenlandsche passen, voor zoo veel betreft de passen voor reizigers naar Belgie, te verminderen. Men verneemt intusschen met genoegen, dat het aan een groot aantal ingezetenen, die slechts van een binnenlandsche paspoort voorzien waren, door de belgische autoriteiten is vergund geworden om zonder oponthoud, door Belgie te reizen.

— Men spreekt er van, dat ook eerlang de miliciens der ligting van 1835 met groot verlof naar hunne haardsteden zullen terugkeeren. Ook wil men dat het groote hoofdkwartier thans nog te Tilburg gevestigd, eerlang zal ontbonden worden. — Eergisteren morgen zijn de miliciens der ligting van 1834 bij het eerste bataillon jagers uit Tilburg vertrokken; door het muzijk van het bataillon werden zij tot buiten de stad geleid, waar zij onder een levendig gejuich en het geroep van leve de Koning, van hunne officieren en kameraden een hartelijk afscheid namen.

— Men verneemt dat het Z. M. behaagd heeft aan het vaderlandsch fonds tot aanmoediging van 's lands zeedienst, te Amsterdam, ten behoeve van de kweekschool voor de zeevaart enz. te verleenen een subsidie van *f* 19,000 over het dienstjaar 1839.

Van wege het departement van kolonien is aangekondigd, dat

voor de Nederlandsche koopvaardij in Oostindië, met September aanstaande, boven de gewone jaarlijksche plaatsing, nog *gratis* op de kweekschool voor de zeevaart te Amsterdam zullen worden aangenomen, *acht* daartoe bekwaam bevonden kweekelingen, geboren tusschen den 1 September 1824 en den 31 Augustus 1827, om, na eenen tweejarigen leercursus, voor rekening van het departement van kolonien, op gunstige voorwaarden, in Indie bij de koopvaardij te worden geplaatst. Die hiertoe genegen zijn, kunnen zich aan gemelde kweekschool vervoegen, tot den 27 Julij, met de bepaalde schriftelijke en *franco* aanvrage, *voor de koopvaardij in Oostindië*, alwaar ook informatien deswegen te bekomen zijn.

— Uit Maastricht schrijft men, dat de districts- en militie-commissaris te Maastricht, jhr. *G. Kerens de Wolfrath*, ter vervanging van den heer *L. van de Weyer*, afgetreden belgische gedelegeerde kommissaris, thans ook met die functien belast is.

De Belgische leden van de grensscheiding zijn sedert den 29sten allen te Maastricht aangekomen en zijn ten gehoore toegelaten bij [illegible] de Nederlandsche commissarissen, de heeren *Gericke* en [illegible]. Zoodra de nog afwezende leden der Nederlandsche commissie te Maastricht aangekomen zouden zijn, zouden de werkzaamheden aanvangen. Men wilde dat er eenige moeijelijkheid kon rijzen, opzigtelijk de vraag, of de 1200 toisen welke op de linker Maas, volgens de laatste § van art. 4 van het traktaat, den kring van de vesting moeten uitmaken, gerekend moeten worden van den voet van het glacis of wel van de forten St. Pieter en Willem.

— Uit Utrecht schrijft men: Eerlang zal alhier door de regterlijke magt beslist worden, in hoeverre, op grond van art. 123 en 124 van het *code penal*, de meerderheid van den stedelijken raad van Montfoort crimineel kan worden vervolgd. De zaak betreft de benoeming van eenen zekeren onderwijzer, welke door den raad is onwettig verklaard, in weerwil, naar men zegt, van een kabinetsschrijven van Z. M.

— Men schrijft uit Brielle den 27sten Junij:

» Eene ligte onweersbui, welke gisteren namiddag omstreeks vier ure alhier werd waargenomen, en slechts weinige minuten heeft geduurd, heeft in de naburige gemeente van Nieuw-Hellevoet eene buitengewone schade veroorzaakt. In eene weide van den bouwman *Cornelis Touw* zijn, door een bliksemstraal, vijf melkkoeijen en een paard gedood. Al deze beesten waren van het beste soort, en het ongeval is te treffender, dewijl het aan een' ijverigen huisvader is te beurt gevallen, welke met een gezin van tien kinderen is bezwaard."

— Te Zaandam is bij het onweder van den 28sten ll. de bliksem geslagen in de zaagmolen *de roode Leeuw*, staande aan de Havenkom, toebehoorende aan den heer *P. Schermer.* Gelukkig waren de knechts tegenwoordig en onbezeerd gebleven, en gelukte het dezen den brand die reeds in het rietendak van den kap was ontstaan, te blusschen en alzoo den molen voor de vernietiging te bewaren.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Nederlanden. — Op den 28sten ll. hield het provinciaal Utrechtsch genootschap zijne gewone jaarlijksche vergadering onder voorzitting van den heer Van [illegible]. Na hulde [illegible] aan de verdiensten van [illegible] de heeren [illegible], van Kampen en andere verdienstelijke mannen, die der wetenschappen in het afgeloopene jaar ontvallen zijn, werd tot het onderzoek der adviesen over de ingekomene prijsverhandelingen overgegaan en door de vergadering besloten om den geleerden arbeid van den heer Dr. Blom Jr. van *Utrecht*, en die van den heer Arntzenius, Med. Dr. te *Amsterdam*, ieder met een gouden gedenkpenning te bekroonen; de eerste voor zijne verhandeling over de *Tinea capitis;* de laatstgenoemde wegens zijne ingezondene verhandeling over de organische gebreken van de urineloozende deelen en de middelen tot verbetering. Verder werden een vijftal nieuwe prijsverhandelingen uitgeschreven. 1. Verlangt het genootschap eene tafel of kaart van de natuurlijke orden of familien der planten, op gelijke wijze voorgesteld als de tafel *affinitatum plantarum* van Linneus, voorkomende achter diens werk *Praelectiones in ordines naturales plantarum edidit P. D. Giseke* [illegible] 1792, doch opgemaakt naar de nieuwste natuurlijke stelsels, ter keuze van den schrijver, vergezeld van eene toelichtende verhandeling, met uiteenzetting, op welke gronden de schrijver het door hem gekozen stelsel voor het beste houdt. II. Eene verhandeling over de wanstaltigheden der voeten, als *varus, valgus* en *pes equinus*; hoedanig men die vroeger beschouwd en behandeld heeft; hoe men tot de thans gebruikelijke operatien is gekomen, en welken uitslag die gehad hebben; het laatste door eigene ondervinding gestaafd. III. verlangt het genootschap eene levensgeschiedenis van N. Heinsius, met bepaalde en oordeelkundige aanwijzing van zijnen staat- en letterkundigen werkkring. IV. Eene geschiedenis van den ouden vrieschen handel tot op Karel *den groo-ten* V. *Quum satis constet non tantum C. Julium Cæsarem seu Syllam, Augustum, aliosque commentarios quoque rerum scripsisse, quas vel ipsi egissent, vel quibus interfuissent, critica disquisitio de commentariis illis instituatur, simulque loca indicentur historicorum, tam Græcorum, quam Romanorum, quæ inde videansur ducenda et explicanda.* Tot leden van het genootschap werden benoemd de heeren Mr. W. T. Baumhauer, D. De Bonvoust Beeckman; Mr. L. F. W. van Cooth; L. Hamming; J. A. C. van Heusde; Mr. N. P. J. Kien; J. A. Mulder; R. Rueb; allen te *Utrecht*; Mr. L. C. Luzac, te *Leiden*; Mr. G. A. G. van Maanen, te *'s Hage*; H. Magnée te *Assen*; G. J. J. de Nairac, te *Arnhem*; N. Swart, te *Amsterdam*; Mr. B. van den Velden te *'s Hage*; G. A. van der Voort, te *Rotterdam*. De zitting werd besloten met een feestmaal in het lokaal der onlangs tot stand gekomen zoologische vereeniging — Men zal zich herinneren, dat voor eenigen tijd te *Amsterdam* naar het voorbeeld van hetgeen in andere landen, en meer bepaaldelijk in *Duitschland*, werd ondernomen, met Koninklijke goedkeuring, eene *Maatschappij tot bevordering van Beeldende Kunsten* in dit koningrijk opgerigt is, met het doel, om de voorstanders en vereerders van die kunsten als in één middelpunt te vereenigen, en van hunne geschenken en jaarlijksche bijdragen een gemeenschappelijk fonds daar te stellen ten einde daaruit, op de voornaamste tentoonstellingen van ons Vaderland, verdienstelijke stukken van Nederlandsche meesters aan te koopen, en deze, bij wijze van verloting, onder de leden te verdeelen. Ten einde deze voor de beeldende kunsten hoogst nuttige zaak, ook te *'s Gravenhage* te bevorderen, hebben de heeren Jhr. Mr. D. T. Gevers, J. Z. Mazel, jhr. Mr. A. G. A. ridder van Rappard en O. W. Hora Siccama, na daartoe uitgenoodigd te zijn, eene circulaire aan de voornaamste ingezetenen rondgezonden, waarbij zij het doel der maatschappij doen kennen, en dezelve uitnoodigen, deel aan die inrigting te nemen. Het valt niet te betwijfelen of deze loffelijke poging, welke in *Dusseldorp*, *Hanover* en vele andere plaatsen van *Duitschland* met het beste gevolg is bekroond geworden, zal zoowel te *'s Gravenhage*, als elders in ons vaderland, waar pogingen daartoe aangewend worden, ruimen bijval vinden. Een ieder kan lid van deze maatschappij worden, tegen betaling eener jaarlijksche contributie van *zes guldens* voor elk aandeel; elk aandeel geeft het regt, om te deelen in de verloting; in elke plaats, waar tien leden der maatschappij zich bevinden, zijn deze bevoegd, een departement op te rigten.

HUISREGELEN.

4.

Die ten halve keert dwaalt niet!

Denkt niet, mijne vrienden, zeide de pachter, dat ik mij immer zoo gedragen heb, dat ik mij van geene dwalingen te beschuldigen zoude hebben. O Neen! het is der menschelijke natuur eigen, door schade en schande te leeren en ook ik ben langs dezen weg wijzer en beter geworden. Het gaat echter sommige menschen, als het paard in den rosmolen; men gaat geblinddoekt voorwaarts, en [illegible] verwonderd te zijn, zoo heeft [illegible] dwaasheden, dezelfde verkeerdheden [illegible] beneden zich en in zich-zelven. Sommige anderen, wanneer zij de dwaasheid eener zaak hebben ingezien, en door deze of gene teleurstelling gevoelig getroffen werden, in plaats van den naastbij gelegenen middenweg te kiezen, vervallen in een zoo geheel tegenovergesteld uiterste, dat zij ook hier, door overdrijving, alras buiten koers raken en wederom tot de oude gewoonte terug geslingerd worden.

Maar eene groote heerlijke waarheid bevat de spreuk, » die ten halve keert dwaalt niet. Zij is ontleend van eenen reiziger in eene vreemde streek voortreizende. Tusschen twee plaatsen zijnde, kiest hij eenen verkeerden weg. Hij gaat gerust voort, en waant zich op den veiligsten weg, tot dat hij plotselijk aan het een of ander teeken begint te merken, dat hij afdwaalt. Hij staat stil en peinst; hij overdenkt de rigting die hij nemen moest; hij herinnert zich de kenmerken die het naaste pad bezit; hij beoordeelt hieraan zijnen, tot nog toe betredenen weg; hij keurt denzelven af; hij besluit bij een' der zaken kundigen man te gaan, en dezen raad te plegen, en zoo hij zijnen raad moet goed keuren, hem onbedingd te volgen. Nu onderrigt zijnde dat hij gedwaald heeft, keert hij juist zoo ver terug, als hij afgedwaald was; begeeft zich voorts met verdubbelde schreden op den anderen beteren weg. Hij komt thans ook nog te regt, ofschoon met wat meerder moeite en ook al iets later dan anders. Het eindperk zijner reis bereikt hebbende, zegt hij: » neen waarlijk, die ten halve keert dwaalt niet,"

Wat heb ik weinig menschen gekend die ten halve keeren konden of wilden. Wat heb ik, een noodlottig drijven en jagen gezien van zoo velen die niet keeren willen, tot dat zij geheel verdwaald, niet meer terug keeren kunnen. Wat is het mij steeds eene opregte vreugde geweest, als ik eenen man zag dien het er om te doen was, om zijn vroeger doolpad te verlaten en eenen beteren weg te kiezen.

Als de uitgaven te groot worden, en men slaat met eene weelderige hand zelfs in de bronnen van onze en van onzer kinderen

welvaart, ach! wat is dan de voet op eenen glibberigen grond geplaatst, waar zoo menigeen uitglijdt, en voor tijd en eeuwigheid ongelukkig werd. Arme mensch! wat heb ik uwen wanhoop vaak met mededogen aanschouwd, als gij, niet ten halve verdwaald, maar geheel verdwaald nog keeren wildet, maar niet keeren kondet. Als dan schulden en bedrog, armoede en leugen, valsche schaamte en ijdele eere u ten bederve bragten, o! hoe menigeen vervloekte dan de geboorte-uren, hoe menigeen — doch ik zwijge, en zeg liever: *die ten halve keert dwaalt niet!*

Het gebeurde mij eens, dat ik, ik weet niet door wat zamenloop van omstandigheden, zeer ontevreden met mijnen toestand werd. Ik zeide gedurig tot mij zelven: » Pachter, en anders niet dan pachter te zijn, is toch een treurig lot; altijd voor andere te moeten zwoegen, is geen leven met eere." Nu eens wilde ik eene eigene plaats koopen, dan zoude ik werken nacht en dag, om dezelve vrij te krijgen. Dan wederom wilde ik naar Noord-Amerika; daar konde ik een groot landman worden, een eigenaar van weiden, bouwlanden, bosschen, en ik weet niet wat al!

Alle deze en soortgelijke gedachten begonnen mij nacht en dag bezig te houden; ik gevoelde mij eerlang door dezelve deerlijk gekweld; ik was ter neder geslagen. Nergens had ik rust en vond in niets eenig genoegen meer.

Daar komt onze landvrouw mij eens bezoeken. Het was toen nog eenen dame in den bloei haars levens; nu is zij drie en tachtig jaren oud, en draagt haren ouderdom nog met eere. God geve haar een lang leven; want mij heeft zij in eens van eene groote kwaal genezen, en van de waarheid overtuigd der spreuk: » *die ten halve keert dwaalt niet.*"

Zij zag namelijk, hoe vervallen ik er uitzag, en vroeg mij, of ik ziek was? Neen! zeide ik, maar toch niet vergenoegd. Toen stelde ik haar mijne gedachten voor, en vond bij haar eenen zoo goeden raad, dat ik in eens van al mijn ongemak genezen werd.

» Ik zal u" zeide zij, » eene geschiedenis uit mijne vroegere dagen verhalen, en mij dunkt, gelijk ik er menigeen, die in zulk eenen toestand verkeerde als gij, er mede genezen heb, zoo zal zij ook u, die overigens een verstandig man zijt, wel van eenig nut kunnen zijn.

» In mijne nabuurschap woonden in eene kleine hut, twee oude menschen. De man heette Jan Pieter, de vrouw Kristientje. Ik heb nooit gelukkiger, nooit vergenoegder menschen gezien.

» De man had een pensioentje van *f* 100 guldens. De vrouw spon zeer fijn, en verdiende op deze wijze nog wel een enkel stuivertje. Maar nimmer ging ik er heen, of ik droeg de overtuiging wederom met mij terug, dat des menschen geluk niet in grootheid van staat, niet in eigen erf, niet in overvloed van eten of drinken, maar alleen in stille vergenoegdheid met ons lot bestaat. Ik zal u er eens een voorbeeld van verhalen. Ik had eens logeergasten bij mij. Het was in dien tijd dat men overal op de buitenplaatsen eene hermitage moest hebben; sommige, met een kunst-hermiet, die van hout gemaakt was, en zich door eenige machinerie bewegen konde, sommige met levende hermieten, welke meestal verkleedde grijsaards waren, die men langs dezen weg hun brood deed verdienen. Zoo vroeg mij een der gasten, of ik ook niet eene hermitage had? Ja! zeide ik, en nog wel eene geheel bijzondere, met twee hermieten, die wel waard zijn dat gij hen bezoekt.

» Wij gingen gezamenlijk naar de woning van mijne beide grijze vrienden. De vergenoegdheid die op het gelaat van beiden lag, bij de kleinheid der hut, trof het gansche gezelschap. Nu had ik reeds vroeger aan den zolder, aan eenige touwtjes, eene menigte kleine brokjes zien hangen, even alsof het de knoppen waren van onze keuken-stoelen. Ik dacht wel dat er eenig bijzonder nut aan verbonden zoude zijn, want in zulke arme woningen is ganschelijk geene zaak te verwachten die niet op deze of gene wijze haar eigen voordeel brengt, maar ik wist waarlijk niet wat het beteekenen moest. Ik zeide dus: Wel vrouwtje, wat doet gij daar toch met die gedraaide stoelen-knoppen aan den zolder?

» Ach Mevrouw, » zeide zij" hoe, kun je nu zoo den draak met ons steken. Dat is ons vleeschje. Je moet weten dat wij ook een beestje slagten. s'Herfst, met neef Cornelissen, te zamen een rundje van achttien gulden; dan heeft ieder van ons de helft. En dan gaat Jan Pieter heen en die snijdt het alles in kleine stukjes, zoo als Mevrouw daar ziet, en dan legt Jan Pieter het in den baktrog, en dan zout hij het; en dat kan hij alles zoo goed als de beste slager en dan rijgt hij er touwtjes door, en dan doet hij het aan spijlen, en hangt het te rooken. En als het dan genoeg gerookt heeft, dan nemen wij het er uit, en hangen het aan den zolder. Maar Mevrouw, dat is dan ons kostje in den zomer, en wij leven er van als Heeren; want ik neem dan zulk een stukje, en doe dat bij ons moesje, en dat smaakt dan zoo heerlijk, dat men het niet beter wenschen kan; en dan eten wij om twaalf uur het moes, en 's middags om vier uren, als wij ons *vespertje* gebruiken, dan hebben wij nog niet eens boter noodig, maar eten het vleeschje bij het brood, en dat smaakt dan zoo keurig, dat ik er de beste boter voor zoude laten staan."

» Ziedaar" zeide mijne edele landvrouw, » hoe de mensch vaak aan veel niet genoeg heeft, en soms ook met weinig overvloed bezit. Het zit alles in het hart. Is dat vergenoegd, het heeft eene wereld om zich heen, zoo rijk als het hart zelf is. Rijkdom maakt niet gelukkig, neen! zij doet slechts naar meerder haken; bestendige voorspoed doet het meeste morren. Arm zijn, en anders niets, is geen ongeluk, zoo de mensch zijn dagelijksch brood, zijne sobere kleeding, en zijn dak ter huisvesting bezit. Menigmaal," zeide zij mij » heb ik eenen geleerden en wijzen leeraar hooren zeggen: » » Wanneer hij weder terug op aarde moest komen, dan zoude hij noch *geleerde* willen zijn; want nu hij het eenigzins ver in menschelijke wetenschap begon te brengen, zag hij dat al wat boven het gezonde verstand gaat, een toren van Babel was, die eenmaal, hoe ook tot aan den Hemel gebouwd, instorten zoude; noch *een rijk Vorst of Heer*, omdat deze gemeenlijk van zoo veel valschen glans omgeven zijn, dat zij bijna onmogelijk de waarheid en de wezenlijke waarde der dingen van het bedrog, dat in alles heerscht, konden onderscheiden; maar wel *een arbeider*, die op eene kleine hoeve zijn dagelijksch brood met hard werken verdienen konde. Zoodanig één kwam hem voor, het naaste bij het ware geluk te zijn. Meer dan iemand, was hij vrij van allen waan des hoogmoeds; meer dan iemand ontbloot van allen ballast des levens; meer dan iemand vrij van allen afgunst en jaloezy. En nog daarenboven zoo er iets op aarde konde gezegd worden, den mensch nederig te stemmen, dan was het, het gevoel zijner gedurige afhankelijkheid; zoo hem iets vergenoegd konde maken, dan was het de dagelijksche verhooring zijner bede: geef ons heden ons dagelijksch brood. Daarom, zeide hij, zoude ik een arbeider willen zijn; dan had ik ook den zevenden dag tot een waren rustdag, die nu, noch de geleerde, noch de rijke als zoodanig beschouwen kan; dan genoot ik op dien éénen dag meer vreugde, dan nu in vele andere dagen, die zonder afwisseling heen vloeijen; dan, eindelijk, zoude het mij niet veel moeite kosten deze wereld te verlaten, die toch slechts voor den arbeider eene plaats is, waar hij met doornen en distelen te strijden heeft, en waar hij in het zweet zijns aangezigts zijn brood eten moet." "

» Zoo is het," zeide de edele vrouw. En hij las zij met eene schoone les alleen. Ik heb die les tot dit uur gehouden; ik heb haar diep in mijnen boezem geschreven. Ik heb niet meer naar hooge dingen of naar eenige verandering omgezien. Ik heb het voorbeeld van het stukje vleesch en het moes, steeds tot eene leering mede genomen, en zoo dikwijls ik iets meerder begeerde, dacht ik: de arme vrouw was er toch ook gelukkig mede! Zoo heb ik vele dingen als overtollig leeren kennen. Zoo heb ik nu mijne vreugde gezocht alleen in stille tevredenheid.

Maar zoo heb ik ook zelf geleerd, dat die ten halve keert niet dwaalt, want ik werd na mijne dwaling, toen ik teruggekeerd was, wijzer dan te voren.

177ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

VIJFDE KLASSE.

27ste Trekking. N°. 23296, een prijs van *f* 1000; N°. 19047, *f* 1000.
28ste » N°. 320, een prijs van *f* 1000.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (2 *Julij*) waren genoteerd: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $54\frac{7}{8}$; dito 5 pCt. 102 vijf zestiende; Kansbill. $26\frac{15}{16}$; Am. Sijndik. $4\frac{1}{2}$ pCt. $95\frac{15}{16}$; dito $3\frac{1}{2}$ pCt. $81\frac{1}{8}$; Handelm. $180\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ a $\frac{5}{8}$; O. Indie 5 pCt. 99 vijf zestiende; Ardoins 85 a $18\frac{3}{4}$; oude Russen $103\frac{3}{4}$; Columb. $19\frac{3}{4}$; Bl. Grieken $14\frac{1}{4}$, drie achtste.

Te Breda, bij BROESE & COMP & Boekdrukkers en Boekverkoopers.